

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПОДАТКОВИХ МЕХАНІЗМІВ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНО- ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Медведкова Наталія Сергіївна,
кандидат економічних наук

Проаналізовано й узагальнено зарубіжний досвід використання податкових механізмів активізації інноваційно-інвестиційної діяльності. Обґрунтовано практичні рекомендації щодо їх застосування в економіці України для стимулювання інноваційно-інвестиційного розвитку.

Ключові слова: інвестиція, інновація, інвестиційний податковий кредит, дослідний податковий кредит, інвестиційна податкова знижка, НДДКР, амортизація, податкова пільга.

Перехід України до інноваційно-інвестиційної моделі розвитку економіки неможливий без запровадження комплексу податкових заходів стимулювання інноваційної діяльності корпоративного сектору. Нині держава ще недостатньо підтримує науково-дослідну діяльність підприємств, рівень їх інноваційної діяльності залишається низьким, а витрати на неї продовжують скорочуватися. Переломити цю негативну тенденцію можна за рахунок запровадження в податкову систему комплексу заходів, що стимулюватимуть корпоративний сектор до розширення інноваційної діяльності.

Проблеми податкового стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності досліджували такі вітчизняні фахівці, як З. Варналій, В. Грушко, О. Дацій, А. Іващенко, Т. Єфименко, Т. Затонацька, Л. Кошембар, І. Луніна, І. Лютий, О. Механік, А. Пересада, Ю. Пехтерева, І. Прокопенко, Д. Серебрянський, А. Соколовська, В. Тропіна. Результати досліджень цих учених свідчать, що досі політика стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні виявляється далеко не такою ефективною, як передбачалося.

Відаючи належне напрацюванням вітчизняних учених-економістів у сфері податкового стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності, все ж відзначимо, що деякі питання потребують додаткових досліджень, зокрема щодо шляхів впровадження в Україні

інвестиційної податкової знижки (ІПЗ), інвестиційного податкового кредиту (ІПК) та дослідного податкового кредиту (ДПК).

Метою даної статті є узагальнення й аналіз зарубіжного досвіду використання ІПЗ, ІПК і ДПК, а також обґрунтування практичних рекомендацій щодо застосування їх механізмів в Україні для забезпечення інноваційно-інвестиційної моделі розвитку економіки.

Одним із найдієвіших механізмів стимулювання інноваційної діяльності є податкові пільги, зокрема ІПЗ, ІПК і ДПК. Сенс перелічених податкових стимулів полягає в наданні підприємству непрямої фінансової підтримки для реалізації інноваційно-інвестиційних проектів шляхом зменшення або відтермінування сплати нарахованого податку. Ці стимули мають цільовий характер і ресурси, вивільнені в результаті їх застосування, повинні спрямовуватись на конкретно визначені цілі.

Податкова знижка на інвестиції в науково-дослідні та дослідно-конструкторські розробки (НДДКР) передбачає право на зменшення бази оподаткування на певні витрати підприємства [1], які визнані як такі, що спрямовані на інвестиції та НДДКР. ІПК і ДПК за своїм змістом є податковою знижкою, та її особливість полягає в тому, що її величина вилучається із суми нарахованого податку, а не із суми оподаткованого

прибутку. Таким чином, ці пільги, зрештою, зменшують розмір податків, що підприємство (індивідуальний підприємець) має сплатити за умови спрямування вивільнених ресурсів на НДДКР чи інвестиції.

У світовій практиці існують різні цілі надання цих пільг. По-перше, як правило, їх застосування розраховане на стимулювання впровадження нової техніки та заміни фізично і морально застарілого обладнання. У такому разі передбачається зменшення податкової бази чи податкового зобов'язання з податку на прибуток на певний відсоток суми коштів, інвестованих у придбання необоротних активів. По-друге, з метою заохочення підприємців до фінансування власних наукових програм держава надає право вилучати з податкової бази чи нарахованого податку на прибуток певну частину витрат на НДДКР. Крім того, пільги надаються на енергозберігаючі заходи (США), для співробітництва з науково-дослідними інститутами (Італія, Угорщина, Японія, Норвегія), для нових претендентів на одержання ІПК (Франція) та для нових фірм і стартапів (Франція, Нідерланди, Республіка Корея) [2].

Застосування ІПЗ, ІПК і ДПК є вигідним і для підприємства, і для держави. Для держави переваги застосування цих механізмів полягають у такому:

- вони сприяють інвестуванню для забезпечення довгострокового економічного зростання;

- забезпечують зростання конкурентоспроможності країни, оскільки податкове стимулювання НДДКР може зробити країну більш привабливим місцем для інвестування, ніж у країн-конкурентів;

- збільшення майбутніх податкових надходжень відбуватиметься за рахунок розширення податкової бази та матиме багатократний характер (на відміну від надання звичайної позики, коли кредитор отримує заздалегідь визначений відсоток), рівень надходжень може бути набагато вищим, ніж очікувалося, зокрема за рахунок впровадження у процес новітніх технологій.

Для підприємств доцільність зазначених пільг полягає в такому:

- на ці пільги не впливають кон'юнктурні зміни в економіці (спад виробництва, зміна цін і ставок за кредитами);

- вони є залученим джерелом ресурсів при обмеженій ліквідності підприємства та передбачають використання тих коштів, які мали б бути відраховані до бюджету, замість використання позичкових коштів, що передбачають сплату чималих відсотків;

- на відміну від банківського кредиту, вони не потребують забезпечення і їх вартість є нижчою.

Дієвість та ефективність ІПЗ, ІПК і ДПК обумовили механізм їх впровадження в податкові системи багатьох країн світу. Разом з тим даний механізм не позбавлений недоліків. Серед них є такі:

- складність оцінки цих пільг, їх ефективності й контролю за витрачанням вивільнених коштів;

- ризик застосування суб'єктивного підходу при виборі претендентів на отримання цих пільг;

- недоотримання податкових надходжень бюджетом у короткостроковому періоді;

- ризик недоотримання податкових платежів до бюджету у довгостроковому періоді у разі невдалого результату від інвестиційних вкладень.

Попри те, що суть податкових стимулів інноваційно-інвестиційної діяльності відносно проста і зрозуміла, механізми їх впровадження у світовій практиці вельми відрізняються. Варто виділити кілька найпоширеніших моделей.

1. Зменшення податкового зобов'язання підприємства з податку на прибуток на частину допустимих витрат. Такими витратами можуть бути витрати на реконструкцію та модернізацію основних фондів, витрати на здійснення НДДКР, а також страхові внески для працівників певної категорії (зокрема висококваліфікованих кадрів). Розмір ІПК диференціюється залежно від об'єктів інвестування та інших критеріїв, що визначаються державою. У такій моделі ІПК надається на безповоротній основі.

Більшість країн впровадили механізм, за якого розмір податкового кредиту розраховується як відсоток до вартості обладнання, технології чи витрат на НДДКР, у які інвестує підприємство. При цьому можуть бути застосовані різні підходи до визначення бази розрахунку. Найпоширенішими серед них є метод *volume-based*, який передбачає надання кредиту на основі обсягу фактичних витрат без вимоги щодо їх динаміки, та метод *incremental*, за якого ІПК застосовується виключно до обсягу приросту видатків на обладнання, технології чи витрат на НДДКР. В Україні ці терміни часто перекладаються як «обсяговий» та «прирістний» підходи.

ДПК є досить поширеним у світі, особливо в розвинених країнах, які можуть дозволити собі фактичне субсидування з бюджету НДДКР у напрямках, що відповідають пріоритетам державної політики. Наприклад, у США

Стратегічні пріоритети, №4 (29), 2013 р.

Методика розрахунку фіксованого відсотка

Поточний рік (після 31 грудня 1993 р.)*	Базові роки, що використовуються при обчисленні щорічного ІПК (після 31.12.1993 р.)	Співвідношення
Перші 5 років	Ставка встановлена на рівні 3 %	Частка не застосовується
6-й рік	4-й та 5-й роки	1/6
7-й рік	5-й та 6-й роки	1/3
8-й рік	5-й, 6-й та 7-й роки	1/2
9-й рік	5-й, 6-й, 7-й та 8-й роки	2/3
10-й рік	5-й, 6-й, 7-й, 8-й та 9-й роки	5/6
Усі наступні роки	Будь-які 5 років між 5-м і 10-м роками	Частка не застосовується

* До 1 січня 1994 фіксований відсоток становив 3 %.
Складено за даними [3].

існують два основні види ДПК – «класичний кредит» (*traditional credit*) та альтернативний спрощений кредит (*alternative simplified credit*). У разі використання «класичного кредиту» механізм розрахунку полягає в тому, що підприємства мають право відрахувати від суми нарахованого податку на прибуток 20 % збільшення витрат на НДДКР по відношенню до визначеної базової вартості кваліфікаційних витрат на дослідження (КВД)¹ (яка не може бути нижче 50 % витрат на НДДКР). Для розрахунку базової вартості КВД необхідно визначити фіксований відсоток, що розраховується як частка витрат на НДДКР у сукупних валових надходженнях (табл. 1).

Базова вартість КВД = фіксований відсоток × середні валові доходи за попередні 4 роки.

Далі розраховується кредит на НДДКР.

Кредит на НДДКР = 20 % (поточні КВД – базова вартість КВД) + 20 % (поточні платежі до науково-дослідної установи – базова вартість платежів до науково-дослідної установи²).

Своєю чергою, альтернативний спрощений кредит має спрощений алгоритм розрахунку базової вартості і дає змогу використовувати його тим підприємцям, які не можуть претендувати на «класичний кредит». Ставка альтернативного спрощеного кредиту становить 14 % обсягів збільшення витрат на НДДКР по відношенню до 50 % середніх витрат на НДДКР за попередні 3 роки (метод *incremental*).

¹Базова вартість КВД – вартість витрат, яка приймається за базу при застосуванні методу *incremental*.

²Базова вартість платежів до науково-дослідних установ визначається як середнє значення платежів за попередні три роки.

tal). До таких витрат зараховуються вартість матеріалів, використаних при проведенні дослідження, оплата праці працівників, які задіяні у НДДКР, а також витрати на дослідження і розробки, здійснені третіми особами (у розмірі 65 % витрат) [3]. Отже, формула розрахунку альтернативного спрощеного кредиту має такий вигляд:

альтернативний спрощений кредит = (КВД – середні КВД за попередні 3 роки × 50 %) × 14 %.

У Франції застосовується обсяговий метод. Сума, яку підприємства отримують із дослідного податкового кредиту (а саме мають право вирахувати її із суми нарахованого податку), формується з двох компонентів:

– 30 % загальних витрат підприємства, які спрямовані ним у звітному році на НДДКР (якщо вони не перевищують 100 млн євро);

– 5 % загальних витрат підприємства, виділених ним у поточному році на НДДКР (якщо вони становлять понад 100 млн євро).

Для підприємств, що мають статус «Молоде інноваційне підприємство» і «Швидкозростаюче мале та середнє підприємство», вводяться додаткові стимулюючі умови. Зокрема, підприємство, яке отримує ДПК вперше або не отримувало його протягом 5 років, має право віднімати від нарахованого податку першого року 50 % витрат, виділених ним у звітному році на НДДКР, другого року – 40 %, а в наступні роки – 30 %.

Відшкодування відбувається шляхом зменшення нарахованого податку на прибуток, а у разі відсутності прибутку – шляхом прямого перерахування з бюджету коштів протягом трьох років (для підприємств, що мають статус «Молоде інноваційне підприємство» чи «Мале та середнє підприємство»

впроваджений механізм оперативного відшкодування, тобто сума повертається в кінці року, в якому були здійснені витрати) [4].

У Канаді, де система надання податкових пільг була розроблена з метою підтримки головним чином малих і середніх підприємств, стандартна ставка ІПК на НДДКР (*SR&ED Investment Tax Credit*) дорівнює 35 % допустимих витрат для малих і середніх контрольованих приватних компаній Канади і 20 % – для решти компаній. Сума нарахованого податку на прибуток зменшується на обсяг витрат, до яких зараховуються: винагороди, що виплачуються працівникам, зайнятим безпосередньо НДДКР; матеріали, використані або оброблені у процесі НДДКР; витрати у зв'язку з певними субпідрядними роботами у вигляді зовнішніх послуг; витрати на оренду обладнання; капітальні витрати; загальні та адміністративні витрати. Згідно з дослідженням Канадської податкової агенції 50 % респондентів заявили, що програма *SR&ED* («Наукові дослідження та експериментальний розвиток») збільшила їх прибутковість, а три з чотирьох опитуваних керівників підприємств зазначили, що ця програма є ефективним стимулом НДДКР у Канаді [5].

В Японії податкові пільги надаються на цілі розвитку наукової бази та створення нових технологій. За схемою *volume-based* відрахування від суми нарахованого податку для малого та середнього бізнесу здійснюється у розмірі 12 % (8–10 % для великих фірм) витрат на НДДКР, що включають витрати на оплату праці, поставку сировини та матеріалів, накладні витрати, амортизацію основних засобів тощо. За схемою *incremental* застосовується ставка 5 % зростання витрат на НДДКР (за базу береться середній рівень витрат на НДДКР за 3 попередні роки). Крім того, доступною є альтернативна схема для малих і середніх підприємств (ставка 20 % застосовується на різницю між витратами з НДДКР та 1/10 середніх продажів за останні 3 роки) [2; 6].

У Грузії підприємства, які інвестують в обладнання для поліпшення навколишнього середовища, переоснащення підприємств для освоєння нових видів продукції, можуть застосовувати податкові кредити у розмірі від 3 до 8 % своїх капітальних витрат. У разі інвестування в обладнання для виробництва або телекомунікаційних послуг податкові кредити становлять від 1 до 5 %. Інвестиційні податкові кредити можуть бути використані для компенсації не більше, ніж 50 % податку на прибуток підприємств. Якщо кредит перевищує цю межу, то невикористані кошти можуть

бути перенесені на термін до 10 років і застосовуватися до податкових зобов'язань на майбутні роки.

Крім стандартного ІПК, може застосовуватися додатковий (факультативний), що передбачає довгострокові значні податкові вигоди, якими винагороджуються зростаючі підприємства при значних обсягах інвестування у Грузії. Точне значення додаткового ІПК залежить від трьох чинників: скільки вкладено, де здійснені інвестиції, а також зміни податкового зобов'язання підприємства (тобто різниці між податковим зобов'язанням поточного року та базовим значенням). У Грузії всі округи і райони мають ранг за «економічним рівнем», що заснований на таких показниках, як рівень безробіття, дохід на душу населення і частка жителів, доходи яких є нижчими за рівень бідності. Після визначення суми інвестицій та економічного рівня підприємства можуть розрахувати ставку ІПК (табл. 2).

Таблиця 2

Визначення ставки ІПК у Грузії*

Економічний рівень	Ставка ІПК	Мінімальна сума інвестування
1	10 %	5 млн дол. США
2	8 %	10 млн дол. США
3 чи 4	6 %	20 млн дол. США

* Складено за даними [7].

Розрахунок ставки ІПК визначає максимальну доступну податкову пільгу. Скільки із цього кредиту може бути застосоване до зобов'язання з виплати податку на прибуток у даному році залежить від щорічних змін у податкових зобов'язаннях підприємства. У Грузії дозволений ІПК не перевищує 90 % різниці між податковим зобов'язанням поточного року та середнім значенням зобов'язань попередніх трьох років [7].

2. Відстрочення на визначений час сплати податкових зобов'язань з податку на прибуток за умови спрямування цих коштів в інвестиційно-інноваційні проекти. Понад те, в окремих країнах надання права на ІПК передбачає зобов'язання сплачувати відсотки за користування таким кредитом.

ІПК цієї моделі застосовується у Російській Федерації. ІПК в певних межах дозволяє відтермінувати погашення податку, але за умови сплати відсотків. ІПК може надаватися на термін від 1 до 5 років за наявності однієї з підстав:

1) здійснення НДДКР або технічного переоснащення власного виробництва;

Стратегічні пріоритети, №4 (29), 2013 р.

2) реалізація суб'єктом інноваційної діяльності;

3) виконання особливо важливого замовлення для соціально-економічного розвитку регіону або надання особливо важливих послуг населенню;

4) виконання державного оборонного замовлення;

5) здійснення суб'єктом інвестицій у створення об'єктів, що мають найвищий клас енергетичної ефективності;

6) включення суб'єкта до реєстру резидентів зони територіального розвитку.

При цьому в кожному звітному періоді суми, на які зменшуються платежі з податку, не можуть перевищувати 50 % розмірів відповідних платежів з податку, визначених за загальними правилами без обліку наявності договорів про інвестиційний податковий кредит. Накопичена протягом податкового періоду сума кредиту не може перевищувати 50 % розмірів суми податку, що підлягає сплаті організацією за цей податковий період. Крім того, що інвестиційний податковий кредит може бути наданий з податку на прибуток підприємств, він також надається з регіональних і місцевих податків.

Одним із лідерів у наданні податкової знижки на наукові дослідження і проекти розвитку є Велика Британія, де передбачено значний спектр схем як для малих та середніх, так і для великих підприємств. За період з 2006 по 2008 рр. податкові пільги були використані понад 14 тис. компаніями, де інвестиції в НДДКР перевищили 2,5 млрд євро. Підприємства малого та середнього бізнесу можуть відрахувати від податкової бази 175 % витрат на НДДКР, а великі компанії – 130 % [4].

У Китаї ставка ІПЗ становить 150 % розміру витрат, та якщо до 2008 р. знижка у 150 % витрат на НДДКР була доступною лише для підприємств, що здійснюють НДДКР та розташовані у технологічних зонах, то нині ця знижка поширюється на всі фірми, що здійснюють НДДКР і працюють у ключових сферах (зокрема, йдеться про біотехнології та інші високотехнологічні сфери) [2].

Бразилія є однією з країн, які ефективно стимулюють новаторів у спосіб надання податкових пільг, зокрема ІПЗ. Підприємці, які здійснюють дослідження та вкладають кошти у проекти розвитку, можуть віднімати від їх податкової бази до 160 % загальної суми прийнятних витрат даного податкового року. Крім того, якщо кількість наукових працівників збільшується принаймні на 5 %, максимальна сума, що вираховується, збільшується на додаткові 10 і на 20 % у разі збільшення

кількості працівників НДДКР більш ніж на 5 %. Ще 20 % можуть бути надані компанії, яка здійснює патентний захист результатів своїх праць із НДДКР. Таким чином, загальні податкові вигоди можуть сягати до 200 % прийнятних витрат. У Чехії за принципом подвійного зменшення податкової бази (*double dip principle*) ІПЗ також сягає 200 % обсягу витрат на НДДКР [4; 6].

Є країни, які застосовують декілька податкових механізмів: наприклад, в Угорщині ІПЗ може сягати 300 % витрат на НДДКР, а ІПК дорівнює 10 % (для великих підприємств) та 25 % (для малих і середніх підприємств) витрат на дослідження і розвиток персоналу. У Російській Федерації, крім механізму ІПК, застосовується ІПЗ у розмірі 150 % витрат на НДДКР [4; 6].

Існують певні особливості застосування ІПЗ, ІПК і ДПК, що склалися в процесі розвитку цих податкових важелів.

1. *Врахування амортизації при розробці механізму ІПК.* У багатьох країнах механізм ІПК може взаємодіяти із системою амортизації. База, з якої нараховується амортизація, має бути зменшена з урахуванням ІПК та інших форм державної допомоги, що пов'язані з інвестиціями. Метою запровадження цієї практики є уникнення дублювання інвестиційних субсидій [8].

2. *Отримання швидкого відшкодування.* У Великій Британії цікавим заходом стимулювання для малих і середніх підприємств є можливість отримання швидкого відшкодування, тобто замість відрахування від податкової бази 175 % витрат на НДДКР у майбутньому періоді можливим та більш ефективним є отримання коштів у розмірі 24,5 % витрат на НДДКР у цьому періоді, тобто одразу [4].

3. *Поширення податкового кредиту на НДДКР на соціальні внески, що сплачує підприємство.* Країни ОЕСР часто використовують цей вид податкової пільги до соціальних платежів. Зокрема, програми «Молоде інноваційне підприємство» (*JEI*) та «Молоде університетське підприємство» (*JEU*), що діють у Франції, передбачають не лише пільги зі сплати податку на прибуток, а й звільнення від деяких виплат, пов'язаних із соціальним забезпеченням працівників сфери НДДКР. У Грузії невикористаний кредит на НДДКР може бути застосований до соціальних відрахувань із заробітної плати.

Висновки

В Україні були спроби застосувати ІПК. Згідно з п. 1.11.4 ст. 1 Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» ІПК

мав деякі властивості механізму РФ, оскільки передбачав зміну терміну сплати податку на прибуток, а саме «відстрочку плати податку на прибуток, що надається суб'єкту підприємницької діяльності на визначений строк з метою збільшення його фінансових ресурсів для здійснення інноваційних програм, з подальшою компенсацією відстрочених сум у вигляді додаткових надходжень податку через загальне зростання прибутку, що буде отримано внаслідок реалізації інноваційних програм». Через те, що механізм ІПК в Україні був не до кінця визначеним та відпрацьованим, цей податковий важіль практично не застосовувався.

Застосуванню ІПЗ, ІПК і ДПК перешкоджають значний дефіцит державного бюджету, складність адміністрування, непрозорість і складність контролю за їх використанням, значні корупційні зловживання. Тим не менш, не викликає сумніву, що Україні потрібно більше уваги приділяти питанню стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності. У даному контексті доцільно відновити дискусію щодо можливості впровадження механізму ІПЗ, ІПК і ДПК. Поряд із цим необхідно звернути увагу на такі аспекти.

1. Має бути відпрацьована система критеріїв ефективності й доцільності надання податкових пільг. По-перше, потрібно визначити пріоритетні напрями, які хоче стимулювати держава. По-друге, необхідно розробити окремі показники оцінки ефективності ІПЗ, ІПК і ДПК. Для оцінки ефективності податкових пільг використовують кілька показників залежно від очікуваного результату їх надання: економічної, соціальної та фіскальної ефективності. Економічна ефективність демонструє, яка сума інвестицій надійшла на кожну гривню наданих пільг, соціальна – збільшення робочих місць, а фіскальна – скільки податкових надходжень отримає бюджет у майбутньому на кожну гривню наданих ІПЗ, ІПК чи ДПК.

2. Хоча більшість країн підтримують схему *volume-based* завдяки тому, що надання податкових пільг за цією схемою є більш зручним, прямим і менше підлягає змінам, однак використання цієї схеми є більш затратним для бюджету. Враховуючи це, оптимальною схемою використання для великого бізнесу є схема *incremental*, а схема *volume-based* має застосовуватися для підтримки малих і середніх підприємств.

3. Критерії надання цих пільг мають полягати у збільшенні робочих місць у депресивних районах, технічному переозброєнні підприємств, підвищенні якості та конкурентоспро-

можності продукції, освоєнні нових видів продукції, покращанні екології, що, таким чином, забезпечить інноваційно-інвестиційний розвиток країни. Визначення розміру податкових пільг має враховувати такі критерії: стан розвитку підприємства, частку витрат НДДКР у загальних витратах підприємства, частку витрат НДДКР у залучених інвестиціях.

4. Враховуючи іноземний досвід та потреби розвитку інноваційної діяльності в Україні, на нашу думку, розмір ставки ІПК і ДПК не має перевищувати 50 % розміру нарахованого податку на прибуток, а розмір ІПЗ – 50 % податкової бази. Вищий розмір може спричинити значні втрати бюджету. Крім того, має бути обчислений граничний обсяг таких пільг. У разі наближення обсягу надання таких пільг до граничної позначки, їх надання має обговорюватися ще на стадії формування бюджетного процесу.

5. Для визначення розмірів податкових пільг необхідно впровадити коефіцієнти, які характеризують пріоритетність галузі економіки та рівень розвитку регіонів. Для депресивних і праценадлишкових регіонів коефіцієнт має бути підвищеним, а для пріоритетних галузей економіки у великих і розвинених містах України – знижувальними, оскільки ці регіони є промислово розвиненими.

6. Термін надання ІПЗ, ІПК і ДПК не має перевищувати 5-ти років (мінімально допустимий термін корисного використання для машин і обладнання становить 5 років). Крім того, застосування податкових пільг на безповоротній та безкоштовній основі, як свідчить іноземний досвід, підтверджує свою ефективність протягом періоду від 3 до 5 років. А подальше їх використання може мати негативні результати, що полягають у нерівномірному розподілі податкового тягаря, ухиленні від сплати податків і таким чином недоотриманні бюджетом податкових платежів.

7. Необхідно застосувати практику зниження податкового тиску на фонд оплати праці для висококваліфікованих кадрів. Враховуючи досвід країн ОЕСР щодо надання пільг зі сплати соціальних внесків для фінансування НДДКР, потрібно дозволити скорочення відррахувань на соціальне страхування підприємств, що знизить їх щомісячні витрати і збільшить таким чином грошовий потік. Це особливо важливо, оскільки заробітна плата зазвичай становить велику частину загального обсягу витрат на НДДКР. Збільшення грошових потоків є доцільним для невеликих наукоємних фірм із незначним доходом, але з високим рівнем інвестицій в інтелектуальний та людський капітал.

Впровадження ІПЗ, ІПК і ДПК у більшості країн світу сприяло швидкому оновленню матеріально-технічної бази суб'єктів господарювання, переоснащенню виробництва, модернізації потужностей. Виходячи із цього, в Україні потрібно більше уваги приділити питанню впро-

вадження ефективних важелів стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності, зокрема слід застосовувати такі податкові важелі інноваційно-інвестиційного характеру, як ІПЗ, ІПК і ДПК, що вже давно використовується у практиці розвинених індустріальних країн.

Список використаних джерел

1. Швабій К. Інвестиційні стимули в механізмі оподаткування прибутку підприємств в Україні / К. Швабій, Д. Серебрянський // Економіка України. – 2007. – № 7. – С. 32–40.
2. *The International Experience with R&D Tax Incentives* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0CDQQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.finance.senate.gov%2Fimo%2Fmedia%2Fdoc%2FOECD%2520SFC%2520Hearing%2520testimony%25209%252020%252011.pdf&ei=fJJYUe2_GaKs4ATmqoGgCg&usg=AFQjCNFKOS0aaqGNdq88M-htBXxiycN8_w&sig2=PoE_lFiI2fzy4SVr_hec6Q&bvm=bv.44442042,d.Yms
3. *Research and development tax : Tax savings for companies involved with innovative, new or improved products or processes* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wec-cpa.com/media/94466/r_d_tax_credit_white_paper.pdf
4. *The best ways to encourage innovation : tax credits* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.deloitte.com/view/en_PL/pl/services/tax/grantsandincentives/b28dff00cbd5b210VgnVCM1000001956f00aRCRD.htm
5. *Canada Revenue Agency* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.cra-arc.gc.ca/taxcredit/sred/aboutus-e.html
6. *Global Survey of R&D Tax Incentives* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.deloitte.com/assets/Dcom-UnitedStates/Local%20Assets/Documents/Tax/US_Tax_RD_Global_RD%20Survey_March_2013.pdf
7. *Investment Tax Credit, Optional Investment Tax Credits* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.georgia.org/competitive-advantages/tax-credits/Pages/investment-tax-credit.aspx>
8. *Tax Incentives and Foreign Direct Investment* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://unctad.org/en/Docs/iteipcmisc3_en.pdf